

ÇORLO-SULTANKOY (yeraltı mez:ar odası) HAKKINDA Kba RAPOR

1 - Çorlu Cumhuriyet Savcılığının 12/9/1947 gün ve 47/378 sayılı yazısında, ilçenin Sultanköyünde, eşhasa ait arazide, bulunduğu bildirilen (yeraltı lahdi) yerinde incelendi.

Sultanköy, Çorlu kasabasının (2 5 Km. doğu- güneyinde, Marmara Ereğlisi'nin (eski perinthos) da 7 Km. kuzey-doğusunda, deniz kıyısında kurulu bir köydür. Çevresindeki sırtlar üzerinde ta uzaklardan görülen mahrutı tepeler, Trakya'da pek mebzul olarak bulunan { 1} tümülüslerden başka bir şey olmadıklarından, bulunan yeraltı lahdinin bir tümülüse ait olduğunu tahmin ettik. Ancak buluntuyu mahalden incelendikten sonra, bunun bir tümülüse ait olabileceği gibi, Bizansın ilk devirlerine tarihlenebilecek bir Bizantin hypogee'de olabileceği kanaatine vardık.

Bulut mahalli, Sultanköyün kurulu olduğu hafif meyilli sırta, denizden 30 O- 3 5 O metre mesafede, köy sahası dahilindedir. Köylüler kerpiç kesmek maksadiyle mezar odasının üst ve yanlarındaki toprağı uzun müddetten beri aktarmakta olduklarından nihayet mezar odasının dış kapısının bulunduğu seviyeye kadar inmişler ve kapıyı bulmuşlardır. Ne yazık ki bulunan bu kapı, Cumhuriyet Savcısının yukarda sözü geçen yazısında belirtildiği üzere, gece vakti birkaç şahıs tarafından tamamen açılmış ve hatta iç kapı zorlanırken sol mermer paye de kırılmıştır. Yine aynı yazıda, mezar odasında çurumuş kafa kemiklerinden başka bir şey bulunmadığı açıklanıyorsa da, dış kapının, ancak ön tarafında bulunan ve uçları halen toprağı batmış olarak görülen 70-80 sm. uzunluğundaki mukavves kiremitlerin kırılmalarını mütaakip, meydana çıkarılması, burasının evvelce açılmamış olduğunu gösteriyor. Bu çapta bir mezar odasının ilk açılışında ise çürümüş birkaç kemikten başka hiçbir şeyin bulunmaması dikkate şayandır.

2 - Mezar odasına girmek için evvela 0. 6 5 m. genişlik ve 0. 95 m. yükseklikte, alt ve üst eşikleri ve payeleri beyaz mermerden mamul bir kapıdan geçmek lazımdır. (Ekli basit krokiye bakınız.) Bu dış kapı 0.0 35 m. kalınlığında, ön ve arka yüzleri main ve murabba şekilleri meydana gelecek tarzda, fakat kaba bir şekilde işlenmiş düz beyaz mermer bir levha ile kapatılmaktadır. Dış kapıdan içeriye girilince yedi basamakla inilen meyilli bir koridor (dromos) görülür. Burasının uzunluğu 2. 57 m. genişliğinde 1.02 m. olup tavanı sivri tonoz şeklinde inşa edilmiştir. Duvar ve

[11 A. M. Mansel'e (Trakya'nın kültür ve tarihi, İstanbul, 1938, sa. 16) göre Türkiye Trakyasıoda takriben 700-800 tümülüs mevcuttur. Biz Sultanköy yöresinde 12 tane tesbit ettik,

tavan alçı ile sıvanmış basamaklara ise sormermer plaklarla örtülmüştür. En bit alt basamağın önünde bulunan, takriben yarım metre uzunluğundaki küçük, çukür bir sahanlığı geçince 0.700 m. genişlik ve 1.000 m. yükseklikte ikinci bir kapıya raslanır. Bu kapının da payeleri ve eşikleri beyaz ve damarsız sormermerden mamul olup 0.03 m. kalınlığında, alt ve üst yüzü düz olarak olar bırakılmış, ılımış mermer bir levha ile kapatılıyordu. Kapının pınun ufki küsti eşiği ile ilerivri tonoz noz şeklindeki tavan narkasında kalan kısım 0.0313 m. kalınlığında nduğlalale ile örtülmüştür. İki tuğla arasındaki khabertabakası da dayır kalınlıktadır.

Orta kapı ile doğrudan doğruya mezar odasına açılan açılan 0.72 m. genişlik ve 1,52 m. yükseklikte ki kemerli kapı (bütasması örtentebir levha veya eşik eşik-

Çorlu-Sultanköy "yeraltı mezar odası", na ait fotoğraflar

Şekil 1: Dış kapının uzaktan görünüşü

Şekil 1 a: Dış kapının yakından görünüşü

Şekil 2: Dış kapıyı örten mermer kapak arkadan

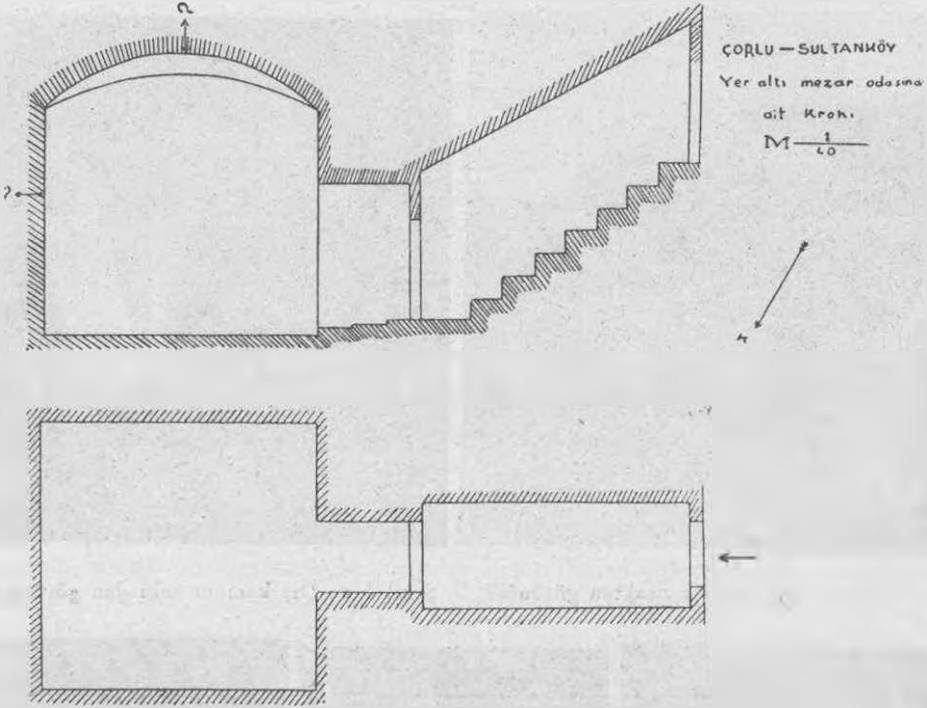
Şekil 2 a: Dış kapıyı örten mermer kapak önden

Şekil 3: Dış kapıdan iç kısımın görünüşü

lerde levhanın dayanabileceği güdülerle fastanmadığından çalka yapılarında saçık açık olarak bırakıldığı görülmektedir. Çarşısında 0.97 m. uzunluğunda ve zeminin üçü üç adet çok alçak merdivenle teski edilecek şekilde tanzime edilmiş birkaç küçük koridor mevcuttur. Bunun dışında duvar ve tavanın alçı çilei sıvanmıştır.

Esasında açık olarak bırakılmış çolohar üçü çözümlenmez zar odasına girilmiştir. Odanın 2.26 X 2.26 m. boyunda kare bir plâp l'vardır. Zemini taş plâkalarla döşeli olup tavanın baş kısmında kubbe şeklinde bir kubbe ile örtülmüştür. Duvarları zeminden itibaren 1.44 m. yüksekliğe kadar 0.020 m. kalınlığında düz beyaz mermer levhalarla kaplanmıştır. Duvarların doğusunda son olarak ikinci yüzyıldan kalma yarımsayraçlı bir nişin izleri görülmektedir. Höyüğünde 1.20 m. kalınlığındaki mermer plâkaj taktili ibradal ahakiki kolataka göğüdür. Duvarların mütebaki baki kısımları ve tavanın zeminden 2.7.7 m. yüksekliğe kadar alçı ile sıvanmıştır. Ancak çalka

alçı sıvası, AA höyüğünde olduğu gibi renkli nakışlarla süslenmiş olmayıp kendi renginde düz beyaz olarak bırakılmıştır.

Odanın içinde hiçbir kalıntıya rastlanmadı. Köylülerin ifadesine göre ölüye ait kemikler, odaya girince sağ tarafta ve baş kapının karşısındaki duvara gelecek şekilde bulunmuştur. Kilde bulunmuştur.

3 — Mezar odası pek mükemmel bir tarzda muhafaza edilmiştir. Alçı sıvadan en küçük bir parça dahi kopmamıştır. Yalnız duvarların alt kısmındaki büyük mermer levhalardan birkaç tanesi yerlerinden oynamış olduklarından bu duvarların yeşil renkli moloz taşı ve harçla inşa edilmiş olduklarını tespit etmek kabili olmuştur. Tavanın inşa tarzını ise, iç taraftan

alçı sıva ile kaplı, ve üst tarafta da 1,5 ila 2 m. kalınlığında bir toprak tabakası ile örtülü olduğundan kesin olarak tesbit etmek mümkün olmadı. Bu kısım kemerlerde olduğu gibi tuğla ile inşa edilmiş olabileceği gibi, Kerç'teki Kölova veya Karia'daki Orakbükümü'nü A. odasındaki Konstrüksiyona uygun olarak «her dört duvardan üst kısım taş dizilerini birbirinin üzerinden merkeze doğru taşımak suretiyle elde edilen manastır kubbesi nev'inden» bir kubbe de olabilir (1). Her ne kadar «Kare odalar üzerinde pandantiflere dayanan sahte kubbelerin yahut manastır kubbelerinin» Trakya'da bulunmadığı (2) hakkında bu konuda çok salahiyet sahibi bir bilgin tarafından verilmiş bir hüküm mevcut ise de, Sultanköy mezar odası, iç taraftan bakılınca, bilhassa Orakbükümü'nün A. odasındaki tavana çok benze- diğinden (Trakya'da şimdiye kadar açılıp tetkik edilmiş olan tümülüs adedi mevcuda nazaran pek mahdut olduğundan her an yeni bir buluşla karşı karşıya bulunmanın mümkün olduğunu göz önünde tutarak) aynı inşa tekniğinin burada kullanılmış olmasını düşünmek büyük bir hata teşkil etmesi gerektir. Mamafî kesin netice yapılacak araştırma kazısının sonunda belli olacaktır.

4 - Yukarıda arzedildiği üzere mezar odasındaki alçı sıva, mermer plakaj ve odanın üzerinde bulunan bol miktardaki yığılma yumuşak toprak, onu Trakya tümülüsleriyle mukayese edebilecek bir duruma sokuyorsa da, dromusunun merdivenli oluşu, duvarlarının harç ve moloz taşı ile inşa edilmesi ve tuğla kullanılışı yapıyı tümülüslerde bulunmuş olan mezar odalarından ayırmaktadır. Diğer taraftan mezar odasını, Türk Tarih Kurumunun verdiği ödenekle müzemiz müdürlüğü tarafından eski Regium nekropolünde yapılan kazıda meydana çıkarılmış olan ilk Bizans devirlerine ait hipojen ile karşılaştırsak arada birçok benzerlikler buluruz. Her ikisinde de dromuslar merdivenlidir. İkisinin de dromusu ile asıl mezar odası arasında kısa bir koridor vardır, ikisi de harç ve moloz taşı ile inşa edilmiştir. Yalnız Regium'daki hipojenin duvarları horasan ile sıvalı ve tavanı beşik tonozu ile örtülü olmasına mukabil, Sultanköyündekinin duvarları mermer levha ve alçı sıva ile kaplı, tavanı da basık manastır kubbesiyle örtülüdür.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdür Muavini

Rüstem Duyuran

[1] A. M. Mansel: Trakya• Kırklareli kubbeli mezarları ve sahte kubbe ve kemer problemi, 1943. sa. 28.

[2] A. M. Mansel : Aynı eser, sa. 31.